

Ján Botík

SLOVÁCI VO VOJVODINE

Premeny svojbytnosti enklávneho spoločenstva

Nový Sad 2016

OBSAH

■ NA ÚVOD	9
■ I. K FENOMÉNU MIGRÁCIE A VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV	15
■ II. SLOVENSKO A SLOVENSKÁ DOLNÁ ZEM	19
V područí Osmanskej ríše (1526 – 1718)	20
Slovensko na rozhraní 17. a 18. storočia	23
Slovenská Dolná zem	28
■ III. SLOVÁCI V MULTIETNICKEJ VOJVODINE	31
Kolonizácia a etnický obraz Vojvodiny	32
Slováci v Báčke, Banáte a Srijeme	37
Utváranie slovenských komunít vo Vojvodine	43
■ IV. ZAPÚŠŤANIE KOREŇOV A OSVOJOVANIE VOJVODINSKÉHO PROSTREDIA	51
Príchod do neznámej a spustošenej krajiny	52
Spoločne alebo jedni bez druhých	57
Zástoj evanjelickej cirkvi v pospolitom živote kolonistov	61
Osvojovanie vojvodinskej domoviny	69
■ V. ODDANÍ SEDLIACKEMU STAVU	73
Príprava pôdy a pestovanie plodín	75
Chov hospodárskych zvierat	84
Jednota miesta bývania a práce	87
■ VI. TRADIČNÁ RODINA A DOMÁCNOSŤ	93
Malá a veľká rodina	94
Regulácia pôrodnosti – jednodetnosť	99
Rozdelenie úloh v rodine	100
Domáce služobníctvo a belehradské Totice	104

■ VII. DEDINSKÁ POSPOLITOSŤ	109
Úhory, pažite, obecní pastieri	111
Vzájomná výpomoc – móba	114
Domácka výroba a remeslá	118
Cirkevné spoločenstvo a lokálna komunita	124
■ VIII. STAVITEĽSTVO A BÝVANIE	133
■ IX. ODEV A ODIEVANIE	147
■ X. STRAVA A STRAVOVANIE	161
■ XI. OBRADY A OBYČAJE	171
■ XII. HUDBA, SPEV, TANEC	193
■ XIII. MULTIETNICKÁ VOJVODINA A JEJ KULTÚRNE SÚRADNICE	209
Národnostné spektrum Vojvodiny a slovenských osád	210
Lexikálne výpožičky z maďarčiny	213
Kultúrne vyžarovanie Podunajských Švábov	214
V symbióze so spoločenstvom Srbov	218
■ XIV. EMIGRÁCIA VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV	227
Zakotvenie v Bulharsku	228
Zacielené do Ameriky	229
Emigrácia do Kanady	233
V argentínskom Chacu	235
Medzi protinožcami v Austrálii	238
■ XV. REEMIGRÁCIA DO KRAJINY PÔVODU	243
NA ZÁVER	249
LITERATÚRA	252
SLOVNÍK NÁREČOVÝCH VÝRAZOV	266
POĎAKOVANIE	269

SADRŽAJ

■ UVOD	9
■ I NAPOMENE UZ FENOMEN MIGRACIJE I VOJVOĐANSKIH SLOVAKA	15
■ II SLOVAČKA I SLOVAČKA DONJA ZEMLJA	19
U području Osmanskog carstva (1526–1718)	20
Slovačka u periodu između 17. i 18. veka	23
Slovačka Donja zemlja	28
■ III SLOVACI U MULTIETNIČKOJ VOJVODINI	31
Kolonizacija i etnička slika Vojvodine	32
Slovaci u Bačkoj, Banatu i Sremu	37
Formiranje slovačkih zajednica u Vojvodini	43
■ IV ODOMAČIVANJE I OSVAJANJE VOJVOĐANSKE SREDINE	51
Dolazak u nepoznatu i opustošenu zemlju	52
Zajedno ili jedni bez drugih	57
Značaj evangelističke crkve u svakodnevnom životu kolonista	61
Prihvatanje vojvođanske domovine	69
■ V VERNI SELJAČKOM STALEŽU	73
Priprema zemljišta i uzgajanje useva	75
Uzgajanje privrednih životinja	84
Jedinstvo mesta stanovanja i rada	87
■ VI TRADICIONALNA PORODICA I DOMAČINSTVO	93
Mala i velika porodica	94
Regulacija rađanja – jedno dete	99
Raspodela uloga u porodici	100
Kućne služavke i beogradske Totice	104

■ VII	SEOSKA ZAJEDNICA	109
	Parlozi, ledine, seoski pastiri	111
	Uzajamna ispomoć – moba	114
	Domaća radinost i zanati	118
	Crkvena opština i lokalna zajednica	124
■ VIII	IZGRADNJA I STANOVANJE	133
■ IX	ODEĆA I ODEVANJE	147
■ X	HRANA I ISHRANA	161
■ XI	OBREDI I OBIČAJI	171
■ XII	MUZIKA, PEVANJE, PLES	193
■ XIII	MULTIETNIČKA VOJVODINA I NJENE KULTURNE KOORDINATE	209
	Nacionalni spektar Vojvodine i slovačkih sela	210
	Leksikalne pozajmice iz mađarskog jezika	213
	Kulturne refleksije podunavskih Švaba	214
	U simbiozi sa zajedništvom Srba	218
■ XIV	EMIGRACIJA VOJVOĐANSKIH SLOVAKA	227
	Usidrenje u Bugarskoj	228
	Ciljano ka Americi	229
	Emigracija u Kanadu	233
	U argentinskom Čaku	235
	Među kengurima u Australiji	238
■ XV	REEMIGRACIJA U ZEMLJU POREKLA	243
■	ZAKLJUČAK	249
■	LITERATURA	252
■	DIJALEKTOLOŠKI REČNIK	266
■	ZAHVALNOST	269

TABLE OF CONTENTS

■ INTRODUCTION	9
■ I. THE PHENOMENON OF MIGRATION AND THE SLOVAKS OF VOJVODINA	15
■ II. SLOVAKIA AND THE SLOVAK "LOWER LANDS"	19
Under the Ottoman Empire (1526 – 1718)	20
Slovakia from the late 17 th to the early 18 th century	23
The Slovak Lower Lands	28
■ III. SLOVAKS IN MULTIETHNIC VOJVODINA	31
Colonization and an ethnic picture of Vojvodina	32
Slovaks in Báčka, Banát and Srijem	37
The creation of Slovak communities in Vojvodina	43
■ IV. PUTTING DOWN ROOTS AND ADAPTING TO THE VOJVODINA AREA	51
Arrival in an unknown and devastated country	52
Together, or alone without others	57
The role of the Lutheran Church in the communal life of the colonists	61
Adapting to the Vojvodina homeland	69
■ V. DEVOTION TO THE PEASANT, FARMING LIFE	73
Soil preparation and crop cultivation	75
Breeding farm animals	84
Unity of home and workplace	87
■ VI. TRADITIONAL FAMILY AND HOUSEHOLD	93
Nuclear and extended family	94
Birth regulation – the one-child policy	99
Division of roles within the family	100
House servants and <i>Totice</i> in Belgrade	104

■ VII. VILLAGE COMMUNITY	109
Barren lands, meadows, village shepherds	111
Mutual help – <i>móba</i>	114
Home-made products and crafts	118
■ VIII. CONSTRUCTION AND HOUSING	124
■ IX. DRESS AND CLOTHING	133
■ X. FOOD AND EATING	147
■ XI. CEREMONIES AND CUSTOMS	161
■ XII. MUSIC, SINGING, DANCE	171
■ XIII. MULTIETHNIC VOJVODINA AND ITS CULTURAL COORDINATES	193
An ethnic spectrum of Vojvodina and its Slovak settlements	209
Lexical borrowings from Hungarian	210
Cultural influence of the Danube Swabians	213
Symbiosis with the Serbian community	214
■ XIV. EMIGRATION OF SLOVAKS FROM VOJVODINA	218
Anchoring in Bulgaria	227
Heading to America	228
Emigration to Canada	229
In Argentinian Chaco	233
Down under in Australia	235
From Vojvodina to the motherland	238
■ XV. RE-EMIGRATION TO THE COUNTRY OF ORIGIN	243
■ CONCLUSION	249
■ LITERATURE	252
■ DIALECTAL VOCABULARY	266
■ ACKNOWLEDGEMENTS	269